

Vinens historie

Fra Kaukasus, gjennom antikken og romerriket, frem til i dag.

Fagmål: Vinens historie

Fag

VINENS
HISTORIE

Målpunkt

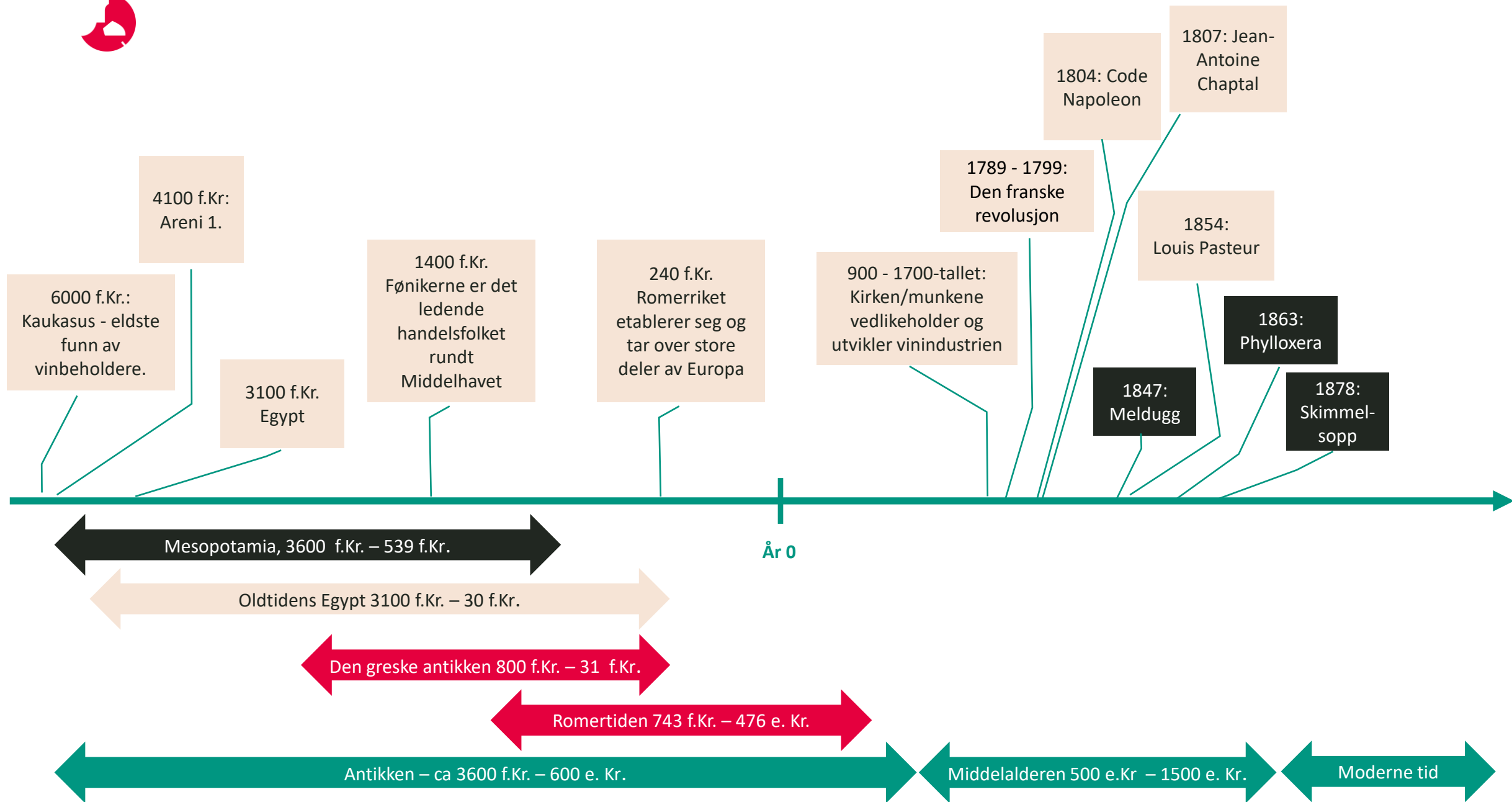
- Vite hvor vinmakingen oppstod og hvordan vinen spredte seg fra sitt opphav og ut i verden.
- Ha oversikt over de syv historiske periodene som hadde størst betydning for utviklingen av vin.

Agenda

- Vinens historie - tidslinje
- Vinens reise fra Kaukasus ut i verden
 - Georgia & Armenia
 - Egypt
 - Grekerne og fønikerne
 - Romerriket
- Middelalderen
 - Tidlig middelalder til industrielle revolusjonen
- Kolonistene – Den nye verden
 - Plantesykdommer ankommer Europa
- 1900- og 2000-tallet i korte trekk

1. Kaukasus – Georgia og Armenia

- Druer har vokst vilt flere steder i verden i mange årtusener.
- De eldste funnene går over 8000 år tilbake i tid - Kaukasus, nåtidens Georgia og Armenia.
- Sammenfaller med tidlige (lands)bydannelser
- Areni-1» er det eldste vineriet som funnet - 4100 år f Kr. i Armenia.
- Migranter fra Kaukasus brukte vinmakingskunsten for å bli tatt bedre imot i nye samfunn

2. Egypterne

- Vi vet med sikkerhet at egypterne hadde begynt å produsere vin ca 3000 f.Kr.
- Vin skapte økonomisk grunnlag for handel.
- Benyttet pergola og andre oppbindingsteknikker.
- Fottråkket druene.
- Blandet den ferdige vinen med vann og krydder.

3. Grekerne og Fønikerne

- Innen 1000 f.Kr. var vin en viktig del av gresk kultur.
- Vinguden het Dionysos.
- På Kreta hadde Minorene gode handelsforbindelser med Østen, spes. Egypt.
- Chios eksporterte vin til Italia og Egypt.
- Lesbos lagde vin under flor – som sherry.
- Fraktet vinstokker med seg rundt hele Middelhavet.
- Italia ble kalt Oenotria/Enotria – vinlandet.

3. Grekerne og Fønikerne

- Fønikerne var samtidig det viktigste handelsfolket i Middelhavet.
- Vin var en viktig handelsvare, og fønikerne introduserte sannsynligvis vindriking til mange kulturer rundt Middelhavet.
- Ble transportert i amforaer.
- 600 f.kr: Greske emigranter etablerte Massalia, nå Marseille. Ble etablert som en gresk by, og de tok med seg vitikultur.

Fønikerne var viktige handelsmenn som kjøpte og solgte vin rundt hele Middelhavet.

4. Romerne

- Romerne setter vinproduksjon i system.
- Skiller mellom «ny» og «lagret» vin.
- Benytter teknikker som tidligere ikke ble praktisert, f.eks. trepresser.
- Pompeii er et vinhandelssentrum.
 - Hadde over 200 vinbarer.
- Vulkanutbrudd Vesuv – år 79. e. Kr.
- Fokuserer på vinplanter fremfor andre jordbruksvarer.
- Pliny skriver at «121 f Kr. var en toppårgang av vinen Falernum fra Campania/Lazio.
- Keiser Domitian – første vinlov.

4. Romerne

- 200 år senere – Keiser Probus Marcus Aurelius setter troppene sine i gang med å plante vinmarker langs Donau og i de galliske regionene
- Vinplanten er med på erobretoktene nord, øst og vest.
- Innen Romerriket faller i år 476 så er grunnlaget for de beste vinområdene vi kjenner i dag lagt.
- Vinhandel og produksjon stagnerer, og mye kunnskap går tapt.
- De romerske landområdene tas over av lokale stammer.

5. Munker, middelalder

- 768 - 814: Karl den store, konge over frankerne innfører orden og velstand.
- Kirken og munkene er beskyttet av konge og adel, har ressurser til vinens utvikling. Blir viktige bidragsytere.
- Complant-systemet ble utviklet under Karl den store, hvor en bonde kunne utvikle et jordområde for en jordeier, mot at de fikk beholde halvparten. Sterk utvikling av handel og økonomi for kirke og adel, elendighet for vanlige folk.
- Munkene starter tidlig arbeid med å dokumentere hva de gjør og hvorfor.

5. Munker, sen middelalder

- 1200-tallet: Bordeaux opplever økonomisk oppsving og utvikling.
- 1337: Hundreårskrigen bryter ut mellom Frankrike og England.
- 1650-tallet: Médoc dreneres av nederlendere.
- 1789 - 1799: Den franske revolusjon - arbeiderklassen hadde sett seg lei av hundrevis av år med rikdom for adel og kirke og fattigdom for arbeiderne.

5. Munker, sen middelalder til industrielle revolusjonen

- Den industrielle revolusjon fra ca. 1760 til 1840.
- 1804: Code Napoléon 1804.
- 1807: Chaptalisering av Jean-Antoine Chaptal.
- 1854: Louis Pasteur - fransk kjemiker og mikrobiolog.

Louis
Pasteur

6. Sjøfarere, kolonistene – Den nye verden

- Leiv Eriksson ca år 1000, Newfoundland
- 1500-, 1600- og 1700-tallets kolonister tar vinplanten med seg til alle verdenshjørner.
- Portugisere og spanjoler til Sør-Amerika.
- Engelskmenn/nederlendere til Sør-Afrika.
- Engelskmenn til Oceania.
- Argentina: 1500-tallet med lokale druer.
- Sør-Afrika: 2. februar 1659 høstes de første druene.
- USA: California i 1769.
- Australia: 1788 plantes de første druene.
- Chile: 1851 med internasjonale druer, men historisk fra 1551 (País)

Kristoffer
Columbus

6. Plantesykdommer ankommer Europa

- 1847: Oidium – melduggsopp.
- 1863: Phylloxera Vastatrix – vinlusen.
- 1878: Bladskimmelsopp.
- 1880: Gråskimmelsopp.

7. Moderne tid, 1900- og 2000-tallet

- Eksport.
- Forbudstid.
- Industrialisering.
- Ny teknologi.
- Vinlover.

Supplerende materiale og litteratur (ikke pensum)

Bøker:

The story of wine av Hugh Johnson

Nettsider:

<https://winefolly.com/lifestyle/a-brief-illustrated-history-of-wine/>

Norsk
Sommelier-
Utdannelse